

Hugleiðingar

Henda tíðin á vári og samsvarendi tíðin á heysti, tá konfirmatiónirnar standa fyrri hurðum, er ein hugfarslig tíð. Hon er forvitnislig fyrri tey ungu, sum skulu taka lut, vekir minnir og sorgblíðar kenslur hjá okkum, sum upplivdu hetta fyrri so mongum árum síðan. og mangt er eisini broytt í hátíðarhaldinum av hesum degi, síðan tá.

Eg spurdi pápa mín, hvussu hansara konfirmatiónsdagur var hildin, tað var í 1912. Hann gekk til í Hvalba, hjá Gulak Jacobsen, presti, og buði í Hvalba undir fyrirreikingunum. Aftaná konfirmatiónina var gingið heim aftur á Tvøroyri, har ein drekkamunnur var fyrri teimum, sum komu inn á gólvið. Gávur mintist hann einki til.

Tá bróður mín og eg vóru fermdir, undir krignum, var kanska eitt sindur meira gjørt burtur úr. Allir okkara 4 lærarar, úr realskúlanum, komu inn á gólvið og, sum síður var har suðuri tá, eisini prestur, sum royndi at røkka so nógv sum gjørligt sama kvöldi. Størsta gávan, eg fekk, var 30 kr., og tað var ein orandi upphædd, helt man tá.

Í dag er rúmsáttari í allar mátar. Men trupulleikar tykjast kortini at vera — fyrri mammuna. Hvussu skal hon fáa pláss til teir nógvu døgurðagestirnar o.s.f. Fyri konfirmantin er nógv at gleða seg til. Hann hevur longu gjørt av, hvussu prutlið skal siggja út, ella hvat fyrri stereo-anlegg hann

skal keypa fyrri gávupeningin.

Vit báðir, bróður og eg, vóru fermdir samstundis, í 1941, og sostatt innanfyri karmin av hesum sjáldsomu 5-6 árunum, sum krigstíðin var.

Thulesen var prestur okkara tá, hesin sera virkini maður bæði innan kirkjugátt, meinigheithús og ungdomsarbeiði, sum eisini hevði so sera góðan hug og hegni til at arbeiða við jørd, at eisini hon, eins og alt hansara andliga virki, har góðan avøkstur.

Í samband við konfirmatiónina minnst eg serliga væl eina hending.

Vit høvdu jú bretsk hervald í Føroyum tá, og har suðuri hjá okkum var eisini ein litil herdeild. Hermenninir buðu á Marknoyri í fyrrv. sethúsum hjá Gamla Nolsøe og hjá Johan Mortensen, sum tá var fluttur til Havnar, yvirmenninir í tignarligum fráleika, í húsum hjá Johannes Larsen, navnframa hvalaskjótaranum, eisini nevndur Sonja Larsen, hetta navn fekk hann frá grønlendingum, eftir hvalabáti sínum »Sonja«.

Men bretar høvdu tvinnar útsolur á Marknoyri, einahelst ætlaðar hermonnum sjálvum, tey sokallaði NAAFI. Millum annað var í útsoluni í húsinum hjá Gamla Nolsøe sigarettir og, fyrri okkum forkunnugt, góðgæti, sum loypti brell á okkum óvitar, og hermenninir vóru eisini beinasamir og seldu teimum, sum pening

høvdu. Onkur, sum ongan pening hevði, sá sær kanska kansin til at ræna nøkur høsnaeiður, eggini dæmdu bretum sera væl. Í uttara húsinum á Marknoyri lá tann vælsignaða amman, við tí sterka, bretska ølinum, sum bygdamenninir amaðust uppá eins og ásttiknir frensar, og tá átti hvør maður eina hampuliga góða spann, og ferðslan var livlig har á staðnum.

Minni gott var lagið, tá tunnan var tøm, men væl fylgdu menn við, og tað gekk sum rötasúpan um bygdina, tá ein amma aftur var komin. Men, óreint í tað, hon var tung, og tað var ikki bara sum at siga tað, at fáa hana upp á stabban at liggja og kranan settan í. Tað kundi eisini taka tíð, alt meðan menn ótolnaðist meira og meira.

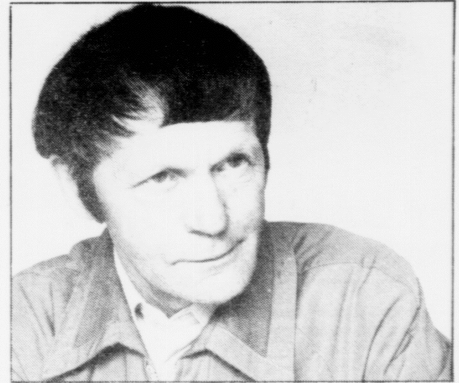
Til konfirmatiónsdag okkara ætlaðu vit, millum annað gott, eisini at hava nakað roykjandi inni, og tað kundi fást bæði biligt og gott í NAAFI. Eg høtti mær so inn at keypa. Og tað gekk væl, men tá eg var á veg út aftur, kemur ein yvirmaður inn. Hann lætst at bliva óður og skeldaðist, tá hann sá ein óvita við fleiri pakkum av sigarettum í hondini. Eg gjørdist klökkur og skundaði mær út, at hann ikki skuldi taka alt frá mær. Men eg fekk tó við, beint sum eg fór gjøgnum dyrnar, at teir smirsist innanfyri, og tað lætti hjá mær.

Vestari á Marknoyri stóðu húsin tey, sum navnframi sjógarpur

okkara. Kviviks-Jógvan hevði bygt og buð í. Hann doyði beint aðrenn aldar móti, bert 52 ára gamal. Í árunum framyvir vóru húsin ofta nýtt av gentum og konum úr Porkeri, sum arbeiddi fisk á Marknoyri, men um tað mundi, tá seinni heimsbardagi byrjaði, opnaði Petur Nolsøe kaffistovu har, við bakarii.

Har sat eg, mangt eitt kvöld undir krignum uppá á loftinum, á teirru litlu skrivstovu upp undir tróðrum. Tað hendi av og á, at pabba og Petur sótu og hugnaðu sær við einum löggi av bretska stoutinum har, aftaná afturlatingartíð. Hetta var ein belamyrtíð. Myrkaleggingartíðini vóru drigin fyrri, einki gøtuljós, og einum dæmði litið, at nakar av eins egnu var úti, og man visti ikki hvar. Eg leitaði mær tí av og á út á Marknoyri, og var saman við teimum, meðan teir greiddu heimsstöðuna, sum í teimum døgum var bæði fleglaslig og villingarsom. Eg hugnaði mær við at roykja, og tað vóru turkskar sigarettir, hvussu tær so annars vóru vilstar ta longu leið til Føroyar í krigsárunum.

Pabba og Petur vóru góðir vinir og samstarvaðust væl. Tá Petur seinni undir krignum fór undir at byggja kondittari, tá gjørdi vit á verkstaðnum (eg var tá so vaksni, at eg var við) alt snikkaraarbeiði: vindeygu, hurðar, borð og stólar í rúgvuvis, alt burtur úr rekaviði. Annað fekkst ikki tá. Mýrafjórður, sunnanvert

Niels Juel Nolsøe skrivur her hugleiðingar

Baglaholm, var óført rekapláss.

Men fyrri at venda aftur til tað gamla Marknoyri, tær gomlu lonirnar, sum stóðu omanfyri vegin har, allar bræddar, nakrar flagtaktar, so er alt tað nú burtur. Og her var tó nakað av tí, sum tú kunnaðist við, ein partur av bygdamyndini í tinum barnaárum.

Hvussu mong okkara huxsa væl um hetta at vit, tað unga ættarliðið tá, sum upplivdi hesi søguligu ár, krigsárin, sum vóru einastandandi, ikki bert í føroyskari søgu, men í heimssøguni, høvdu ein framihjætt, sum neyvan fellir nokrum føroyskum ættarliði aftur í lut. Hetta var ein tíð, so samandrin av ógvusligum hendingum, sum í mongum føru fram beint uttanfyri landoddarnar.

Hvat er tað so fyrri eitt fyrirbrigdi, hetta at vilja mana fram aftur úr minnisgoymslunum tað farna og, um tað var møgult, at geva tí skap aftur? Ein sorgblíð, romantisk men eisini láturverd roynd hjá honum, sum ásannar, at farið er um miðjan aldur, at krøkja seg í teir skjótt hvørvandi dagar? A ongan hátt.

Tað er meira ein spurningur um identitet. Sum er ríða vit, í besta surfriding stíli, fram á flóðaldu vælferðarsamfelagsins, uttan at huxsa um, at vit koma longur og longur burtur frá tryggari grund. Og hetta er prisurin, rangsían av heiðurstekinum (medaljuni): vit missa okkara identitet, tað sum vit kunnaðust við, kendi okkum hoyra til. Eins og tað klassiska gandaorðið: Sesam, opna teg, er orðið identitet vorðið okkara gandaorð. Oftari og oftari er tað at finna, bæði í tí skrivaða og tí sagda, eins og skuldi sjálv nýtslan av orðinum aftur opna okkum dyrnar til tað, vit kendu okkum heima í.

Ikki í øllum lutum er menning av tí góða. Orðið

identitet er ikki nýtt, men hugtakið identitetsmissur er tað, og ikki mundu okkara foreldur og enn minni okkara abbar og ommur, hava henda sálárliga trupulleika at dragast við.

Royrnir tú í dag, har video, stereo og bilar eru stavnhalði, at greiða teimum ungu frá, hvussu tit upplivdu barnaárin, so fært tú orðið »bygdasligt« tveitt í nasarnar.

Og tó má tað í okkum øllum vera ein tráan eftir einum bletti, vit kunnað við, sjálvt um dagsins skundur og ófriður vilja kova hesa tráan.

Danska skaldi Jeppe Aakjær sigur í einum sangri soleiðis:

Hvad var vel i verden det fattige liv med al dets fortaende tant, om ikke en plet med en dal og lidt siv vort hjerte i skælvinger bandt. Om ikke vi drog fra det yderste hav for bojet og rynket at stå og høre de kluk, de mindernes suk fra bækken, vi kysset som små.

Johannes Skøt, professari, viðgerð í bók síni »Eksistentialeisme« identitetsspurningin: tann leiklutur, ein kom sær í í livinum, bæði í arbeiði og fríttíð, kann kennast sum eitt haft. Frælsið er skert, møguleikarnir spiltir. Tá serliga illa vil til, kennist tað sum ein sorgarleikur: nakað, sum eg átti, er gloppið mær av hondum, líkindini vóru einaferð har, men eg gjørdi ikki nýtslu av teimum, og nú er tað oveisint.

Orð, sum ikki blivu søgd, avrik, sum ikki vóru gjørd, samanumtikið kann tað bliva til eina beiska sannføring um, at livið er farið til spillis. Hóast allan skund, hóast alt, ein hevði at gera, so kom ein ongan tíð til tað veruliga. Ein kom sær nokk fram, men tað sermerkt við einum,

Framhald á síðu 8

